

Analys av befolkningsprognos

Bakgrund

Lekebergs kommun har beställt en befolkningsframskrivning för Lekebergs kommun för perioden 2023–2038 från Statistiska centralbyrån (SCB). Framskrivningen består av en prognos för hela kommunen samt delområdesprognoser för delområden kring Fjugesta, Lanna och Mullhyttan. Prognoserna redovisar en mängd variabler såsom folkmängd, ålder, kön, födda/döda, inflyttade/utflyttade och immigrerade/emigrerade mm. Det är viktigt att kommunen följer befolkningsutvecklingen över tid för att kunna planera för en tillräcklig service för medborgarna. Prognosen visar på en fortsatt befolkningstillväxt i alla kommunens delområden. Jämfört med tidigare prognoser är befolkningsökningen något långsammare. Prognosen visar på en fortsatt demografisk utveckling med en minskade andel av befolkningen i arbetsför ålder och en ökande andel äldre.

Kommunstyrelseförvaltningen har gjort en översiktlig analys som presenterats för kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen har gett nämnderna i uppdrag att analysera hur den förändrade demografin påverkar nämndens verksamheter.

Analys

Den 27 maj genomfördes en workshop med Socialförvaltningens Ledningsgrupp där befolkningsprognosen presenterades och ledningsgruppen fick i uppgift att diskutera utifrån följande frågeställningar:

- Hur tror ni att den prognostiserade förändringen kommer att påverka er verksamhet? (Till exempel personella resurser, lokaler, effektivisering och/eller förändrade arbetssätt)
- Hur möter ni förändringen på ett klokt sätt?

LSS

Inom LSS bedrivs följande verksamheter: LSS daglig verksamhet, LSS boende med särskild service, LSS beviljade insatser samt LSS personlig assistans.

LSS boende med särskild service

Problem: Det finns inget fritidsutbud för personer inom LSS i kommunen. Det försvårar möjligheten/chansen att göra bostadskarriär och flytta från LSS boende till egen lägenhet på grund av att de hamnar i ensamhet.

De två boenden som finns inom kommunen kan inte tillgodose nya placeringar, på grund av platsbrist och det finns idag personer som väntar i kö, vilket ökar risken att inte kunna tillgodose behovet.

Analys: Om åtgärder för att motverka ensamhet upprättas av boendet kanske chansen ökar att personer inom LSS gör bostadskarriär. Inom boende med särskild service finns det utmaning i att andelen äldre med LSS-stöd bor kvar länge i verksamheten, inte minst för att det saknas alternativ, till exempel trygghetsboende. På LSS-boendet Hasselbacken bor personer med mer omfattande stöd. Idag finns en förtursprincip vid utflytt att man kan göra boendekarriär, under förutsättning att boendet finns med som kontakt under ett år. Möjligheten att minska kön eller likställa med noll ökar om det skulle finnas en möjlighet att få förtur då andra hyresgäster flyttar ifrån Kastanjen, som inte har LSS beslut.

Åtgärd: Enhetschefer för LSS boende ges i uppdrag att ta fram ett förslag till politiskt beslut om att anta förtur vid inflytt. Se över möjlighet till att arbete förebyggande mot ensamhet.

Personlig assistans

Problem: Enheten har svårt att bemanna assistans för både vuxen som barn. Tar mycket administrativ tid att sköta verksamheten.

Analys: Assistans ställer höga krav på att hitta rätt arbetskraft. Dels på grund av att det är personbundna behov, dels för att det är ett yrke som har hög omsättning av personal. Inom personlig assistans är ensamarbete vanligt förekommande vilket ställer höga krav på personalen. Lekebergs kommun är en liten kommun vilket gör att det är svårt att disponera om arbetskraft. Det är en stor ekonomisk kostnad att driva assistans. Här skulle man kunna se hur andra mindre kommuner har behandlat frågan kring personlig assistans. Ett alternativ skulle kunna vara att lägga ut det på LOV.

Åtgärd: Verksamheten omvärldsbevakar hur har andra kommuner löst hantering av personlig assistans och utreder möjligheten att lägga ut verksamheten på LOV.

Särskilt boende

Särskilt boende bedrivs på Oxelgården och Linden. Oxelgården är inriktad på demens och Linden mot somatiska sjukdomar.

Problem: Oxelgården har inte tillräckligt med SÄBO platser för att möta det förväntade behovet:

Analys: Befolkningsprognosen visar på att andelen äldre människor i icke arbetsför ålder ökar. Förvaltningen väntas möta fler personer med omvårdnadsbehov/ett större omvårdnadsbehov inom de närmsta åren. I och med det ökande antalet individer i kommunen väntas även att de som drabbas av demenssjukdom kommer att bli fler. Detta innebär fler individer med demenssjukdom och fler äldre som ska tas hand om. Valfärden står inför stora utmaningar kopplat till ekonomi och kompetensförsörjning. För att klara av dessa utmaningar krävs en omställning till digitala arbetsätt som möjliggör effektivisering och nödvändig verksamhetsutveckling. Införande av välfärdsteknik är viktigt för att klara av utmaningar inom omsorgen. Att anta är att det kommer bli fortsatt svårt med kompetensförsörjning, inte minst utifrån konkurrens mot närliggande Örebro kommun och andra kommuner i Sydnärke. Det finns goda exempel från storstäderna där man framgångsrikt arbetat med hemtagningsteam som arbetsätt.

Åtgärd: Det finns behov att se över antal SÄBO platser, men även förändrade arbetsätt. En åtgärd är fokus på preventivt arbete. Ett pågående arbete är Nära vård som drivs i kommunen. Valfärdsteknik, till exempel tillsynskamera, som just nu implementeras inom förvaltningen kan minska behov av personella resurser.

Hemtjänst

Hemtjänsten utgår ifrån Vallgatan i Fjugesta och bedriver hemtjänst i ordinärt boende. De verkar i hela Lekebergs kommun.

Problem: Ökat vårdtryck på hemtjänsten. Mycket bristfälliga lokaler att bedriva verksamhet i.

Analys: Befolkningsprognosen visar på att andelen äldre människor i icke arbetsför ålder ökar. Det finns ett politiskt beslut, kvarboendeprincipen, vilken innebär att den enskilde ska kunna bo hemma i sin ursprungsbostad så länge som den enskilde önskar. I sin bostad ska möjlighet till personlig omvårdnad och sjukvård ges. Utifrån prognosen att gruppen äldre individer ökar kan det medföra att fler kommer att välja att bo kvar hemma. Det är troligt att hemtjänsten kommer att få möta ett större vårdbehov och utföra fler insatser inom de närmsta åren. Detta kan medföra att fler personer behöver rekryteras för att täcka det kommande vårdbehovet. Förvaltningen genomför omvärldsbevakning för att kunna införa välfärdsteknik inom hemtjänsten. Hemtjänsten bedrivs nu i icke ändamålsenliga lokaler vilket gör att man kan få svårt att rekrytera och behålla personal. Man skulle kunna se över möjligheten att jobba med hemtagningsteam.

Åtgärd: Preventivt arbete behöver initieras. Valfärdsteknik i olika former kommer under hösten 2024 att testas i ett pilotprojekt med stöd av SKR.

HSL

Sjuksköterskor utgår i huvudsak från Vallgatan där de arbetar mot hemtjänstens verksamhet. Kommunen har även sjuksköterskor placerade på SÄBO Oxelgården och Linden. Arbetsterapeuter har sin nuvarande placering på Björken.

Problem: Bristfälliga lokaler på Vallgatan. Mycket trångt på Oxelgården och knappt om utrymme, särskilt när studenter är med under sin APL. Får inte plats med material, saknar förråd både för läkemedel som kräver lokaler utan fönster och som är låsbara och hjälpmedel. Ökat vårdtryck inom såväl SÄBO som hemtjänsten. De äldre vårdas längre hemma vilket skapat större behov att anställa vårdpersonal. Skapar hög arbetsbelastning. Svårt att rekrytera.

Analys: Förändrade arbetssätt, till exempel hemtagningssteam kan medföra att sjuksköterskor och arbetsterapeuter behöver ställa om. På grund av det ökande vårdantalet så kan behovet att anställa fler sjuksköterskor som arbetar på obekvämt arbetstid öka. Verksamheten arbetar efter de beslut som myndighetsenheten fattar.

Åtgärd: Förvaltningen kommer aktivt arbeta för en resurseffektiv lokalförsörjning.

IFO

Individ- och familjeomsorgens biståndshandläggare är placerade i kommunhuset och öppenvården utgår från Familjecentralen vid Capio vårdcentral.

Problem: Verksamheten ser ett ökat inflöde av inflyttade personer med missbruksproblem. Verksamheten ser också ett ökat antal kommuninvånare med funktionsnedsättning som visats och bor i kommunen.

Analys: Riktlinjer för biståndsbedömning revideras och ses över årligen vilket skapar goda förutsättningar för samverkan och god och säker handläggning. Individer som kommit till Lekeberg från krigshärjade områden, till exempel Ukraina, har nu fått personlig ID, vilket gör att antal ärenden till vuxenheten kommer att öka. Det finns en grupp personer med missbruksproblematik som hamnar mellan stolarna, då det inte finns verksamhet som stöttar upp. Som exempel tar VIA (Vuxen Integration Arbetsmarknad) idag inte emot personer som är i missbruk. Verksamheten ser behov av förbättrad samverkan inom enheten och mot andra enheter, exempelvis VIA. Nya socialtjänstlagen som förväntas träda i kraft den 1 juli 2025 ställer krav på förändrat arbetssätt, där bland annat öppenvården behöver jobba med tidiga insatser. Det förväntas nationellt samt från utredarens perspektiv att fler medarbetare behöver rekryteras för att uppfylla lagkraven när den nya socialtjänstlagen träder i kraft. Syftet är att socialtjänsten ska bli mer förebyggande, jämställd och lättillgänglig än idag: att sänka trösklarna, nå invånare tidigt, innan problemen växt sig stora. Socialtjänsten ska också bli mer kunskapsbaserad och vila på forskning och beprövad erfarenhet.

Åtgärd: Stärka samverkan mellan VIA och IFO men också internt i den egna verksamheten.

Rekommendationer från förvaltningen

Förvaltningen föreslår att de åtgärder som analysen identifierat sammanställs i en handlingsplan. Förvaltningen kommer nogsamt följa befolkningsprognosen och aktivt arbeta för en resurseffektiv lokalförsörjning